

GLAVA PRVA.

Uvod. — Historični pregled etičnih načela. — Individualne ideje. — Prigovori. — Društvene ideje. — Obćenite opazke.

Utvrdjeno je psihologijom, da čovjek nije samo receptivno nego i spontano biće. Receptivnost njegova sastoji u tom, da mu ćutila podražaje vanjskoga svijeta privode k duši; a spontanost u tom, da mu duša tu kaotičnu, bezobličnu gradju, što ju ćutila podaju, uredi i oblikuje.

Tim načinom nastaju iz osjeta zorovi, a iz zorova pojmovi, kojimi shvaćamo i spoznajemo sviet.

Spontanost duše jest dakle bitan uvjet za spoznaju svijeta. Spoznaja ipak može biti dvojaka. Ide li naša duša samo za tim, da izpita stvari kakve jesu u svijetu i da im opredieli pojam: onda je to spoznaja teoretična; ide li ona i dalje, te kuša realizovati ono, česa tu nema: onda je to spoznaja praktična. Ispitivanje prve vrsti tiče se onoga, što tu *jest*, a izpitivanje vrsti druge onoga, što tu *ima* biti.

U fizičnom svijetu *sve* je tu, što bi tu imalo biti, dakle je i *takvo* tu, *kakvo* bi imalo biti. Zato je ovdje izpitivanje teoretično ujedno izpitivanjem praktičnim.

Ali imade stvari, kod kojih ne dostaje izpitati teoretičnu im narav, izpitati ono, što jesu; nego je povrh toga potrebno iztraživati: imadu li takve ostati, kakve jesu ili ne imadu li

